

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

**Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів**

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство юстиції України відповідно до листа Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 05 травня 2025 року № 04-30/12-2025/104099 опрацювало проєкт Закону України «Про соціальний захист осіб, які проживають, навчаються на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки» (реєстр. № 13237 від 30 квітня 2025 року) (далі – проєкт Закону), внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Галиною Третьяковою та іншими, і повідомляє.

1. Статтею 1, частиною першою статті 6 проєкту Закону передбачається, що цей Закон спрямований на забезпечення соціального захисту осіб, які проживають, навчаються на території населеного пункту, який потребує додаткової підтримки.

Розмір пенсій, стипендій, державних допомог, особам, які проживають або навчаються на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, за результатами оцінки потреби такої особи, може збільшуватися не менше ніж на 20 відсотків у порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України.

При цьому пунктом 2 розділу II «Прикінцеві положення» проєкту Закону передбачається визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про статус гірських населених пунктів в Україні».

Слід зауважити, що відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» розмір державних пенсій, стипендій, всіх передбачених чинним законодавством видів державної матеріальної допомоги громадянам, які одержали статус особи, що працює, проживає або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського, збільшується на 20 відсотків.

Водночас у разі прийняття проєкту Закону у запропонованій редакції особи, які працюють на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, втратять право на збільшення розміру пенсій, стипендій, державних допомог, що негативно позначиться на соціальному становищі таких осіб.

2. Частиною першою статті 2 проєкту Закону пропонується визначити, що до гірських населених пунктів, які потребують додаткової підтримки,

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 70836/6052-1-25/7.1.2 від 19.05.2025
Підписувач Стефанішина Ольга Віталіївна
Сертифікат 382367105294AF9704000000C3152B017D0FD302
Дійсний з 06.09.2024 17:30:53 по 06.09.2026 17:30:53

належать міста, *селища міського типу*, селища, *сільські населені пункти*, які розташовані у гірській місцевості, мають недостатньо розвинуті сферу застосування праці та систему соціально-побутового обслуговування, обмежену транспортну доступність.

Відповідно до частин першої, другої, шостої статті 1 Закону України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» населеним пунктом є компактно заселене місце проживання людей, що утворилося внаслідок історичних традицій, господарської та іншої діяльності, має сталий склад населення, власну назву та відокремлену територію із встановленими у передбаченому законом порядку межами.

Міста, селища, села за містобудівними та соціально-економічними характеристиками є категоріями населених пунктів.

Міста є міськими, а селища та села – сільськими населеними пунктами.

Крім того, пунктом 5 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» наведеного вище Закону встановлено, що, як виняток з положень частини четвертої статті 1 цього Закону, населені пункти, які до дня набрання чинності цим Законом були віднесені до категорії селищ міського типу, з дня набрання чинності цим Законом відносяться до категорії селищ.

Враховуючи викладене, пропонуємо доопрацювати частину першу статті 2 проекту Закону.

3. Статтею 1 проекту Закону передбачено, що цей Закон спрямований на забезпечення соціального захисту осіб, які проживають, навчаються на території населеного пункту, який потребує додаткової підтримки.

При цьому частиною першою статті 5 дається визначення кола осіб, які проживають, навчаються на території гірського населеного пункту, які потребують додаткової підтримки, а саме:

1) громадяни, які народилися та фактично проживають на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки;

2) громадяни, місце проживання яких зареєстровано або задекларовано та вони безперервно проживають не менше ніж шість місяців на території гірського(их) населеного(их) пункту(ів), який(які) потребують додаткової підтримки;

3) громадяни, які перебувають на обліку внутрішньо переміщених осіб та фактично і безперервно проживають не менше ніж шість місяців на території гірського(их) населеного(их) пункту(ів), який(які) потребує(ють) додаткової підтримки;

4) громадяни, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, які розташовані на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки.

Із запропонованої редакції проекту Закону не зрозуміло, яка саме категорія осіб мається на увазі: лише громадяни України, чи також іноземці та особи без громадянства, які, наприклад, постійно проживають чи навчаються на території гірського населеного пункту.

З метою дотримання принципу юридичної визначеності проект Закону потребує доопрацювання в частині конкретизації категорії осіб, на яких буде поширюватися дія проекту Закону.

4. Проектом Закону пропонується врегулювати правовідносини, пов'язані, зокрема, з підтвердженням факту проживання, навчання особи на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки.

Визначення порядку підтвердження проживання/непроживання, навчання на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, проектом Закону пропонується віднести до повноважень Кабінету Міністрів України (частина шоста статті 5).

Також проектом Закону пропонується визначити, що відносини щодо прийняття рішення про відмову в підтвердженні проживання, навчання на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, оскаржуються в адміністративному порядку та регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом (частина сьома статті 5).

З метою повного охоплення Законом України «Про адміністративну процедуру» правовідносин, пов'язаних з підтвердженням факту проживання, навчання особи на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, пропонуємо частину сьому статті 5 проекту Закону викласти в такій редакції:

«Відносини щодо прийняття рішення про підтвердження проживання або про відмову у підтвердженні проживання, навчання на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки, набрання чинності та оскарження в адміністративному порядку відповідних рішень регулюються Законом України «Про адміністративну процедуру» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.»

5. Частина четверта статті 5, частина перша статті 6 проекту Закону відповідно в частині вживання слів *«центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші органи державної влади»*, *«може збільшуватися»* потребують доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності, відповідно до якого зміст проекту акта повинен забезпечувати чіткість та зрозумілість правозастосування.

6. З метою приведення у відповідність до термінології Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України», «Про охорону земель» проект Закону слід доопрацювати в частині вживання слів *«громада»*, *«об'єднання, поділ населених пунктів»*, *«підвищення родючості ґрунтів»*.

7. Проектом Закону пропонується встановити певні доплати та пільги, а також розширити категорії осіб, які проживають, навчаються на території гірського населеного пункту, який потребує додаткової підтримки.

Реалізація проекту акта потребуватиме фінансування із державного бюджету України.

Водночас розробниками не надано належних фінансово-економічних розрахунків і обґрунтувань щодо обсягу коштів, необхідних для реалізації проекту акта, а також джерел покриття таких видатків.

Відсутність належного фінансування запропонованих гарантій призведе до утворення заборгованості та відповідно може спричинити звернення осіб до судових органів, а невиконання рішень національних судів у зв'язку з відсутністю необхідних коштів – звернення до Європейського суду.

У рішенні у справі «Бурмич та інші проти України» від 12 жовтня 2017 року Велика палата Європейського суду виключила із списку заяв, що підлягають розгляду, 12143 заяви проти України та встановила, що порушення прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, свідчать про наявність в Україні системної проблеми тривалого невиконання рішень національних судів, винесених проти держави. Ця проблема спричинена наявністю у національному законодавстві соціальних гарантій, які не забезпечені належними фінансовими ресурсами, а також відсутністю належного фінансування на виплату заборгованості минулих років.

У зв'язку з цим Комітет міністрів Ради Європи закликав Україну покращити планування бюджетного процесу, зокрема, шляхом забезпечення відповідності між положеннями бюджетного законодавства та платіжними зобов'язаннями держави.

Зокрема, Комітет міністрів Ради Європи у рішенні, ухваленому на 1475-му засіданні, яке відбулося 19–21 вересня 2023 року, щодо виконання Україною рішень Європейського суду у групах справ «Юрій Миколайович Іванов проти України», «Жовнер проти України» та «Бурмич та інші проти України» підкреслив необхідність уникнення створення нових соціальних зобов'язань без забезпечення належного державного фінансування; у зв'язку з цим закликав Уряд та Верховну Раду України завершити перегляд відповідного соціального законодавства та забезпечити, щоб усі законодавчі пропозиції щодо створення нових бюджетних асигнувань мали належне фінансове забезпечення.

Європейський суд і Комітет міністрів Ради Європи наголошують, що держава має надавати такі гарантії, які може забезпечити наявними фінансовими ресурсами.

Крім того, в оновленому Плані заходів щодо реалізації Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2025 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 березня 2021 року № 210, одним із заходів передбачено встановлення мораторію на запровадження нових соціальних гарантій (пільг), які не мають належного фінансування, до набрання чинності Соціальним кодексом України.

В оновленому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 січня 2025 року № 47 зазначеному Плані заходів щодо реалізації Національної стратегії передбачено перегляд соціально орієнтованого законодавства як один із основних заходів.

**Віце-прем'єр-міністр України з питань
європейської та євроатлантичної
інтеграції України – Міністр юстиції
України**

Ольга СТЕФАНІШИНА